

u BS: *Treća Ivanova poslanica* (BS 40/1970/317—344) kao i dva poglavlja iz Škrinjarove opsežne studije o Ivanovoj teologiji: *Tituli Kristovi u evanđelju i poslanicama sv. Ivana* (BS 39/1969/186—201) i *Novozavjetna biblijska teologija s posebnim obzirom na sv. Ivana* (BS 39/1969/390—399). Poželjno je da se što prije izda ta gotovo posve pripravljena studija. Ona bi obogatila našu biblicistiku koja oskudijeva solidnim novozavjetnim uvidima.

Dr. Bonaventura Duda

ALBIN ŠKRINJAR D. I., *O inspiraciji i tumačenju Svetoga pisma*, Zagreb 1970 (str. 1—41); *Uvod u Sv. pismo Staroga i Novoga zavjeta*, Zagreb 1970 (str. 1—43); *Sinoptička evanđelja, Evanđelja, poslanice i Otkrivenje sv. Ivana*, Zagreb 1970 (str. 1—94); *Pavlove poslanice*, Zagreb 1971 (str. 1—105).

Još će, po svojoj prilici, dugo vremena naša stručna teološka literatura biti osuđena na ciklostil, kao i ovih pet vrijednih svešćica našega starine biblijskih nauka o. dr. Albina Škrinjara D. I., nekoć profesora i duhovnika na Nadbiskupijskoj teologiji u Sarajevu, a sada profesora biblicistike na Filozofsko-teološkom institutu D. I. na Jordanovcu u Zagrebu. Ipak, ovih pet svešćica zapravo obrađuje jedinstvenu temu, zapravo dvije: *Opći uvod u Sveto pismo*, prva dva svešćica, i *Posebni uvod u spise Novoga zavjeta* — posljednja tri svešćica (nedostaju još Katoličke poslanice).

Odmah napominjem opću odliku ovog djela: informiranost piščevu koja se očituje u značajki probranoj literaturi, što dolazi do izražaja tijekom obrade pojedinih pitanja.

Prvi Škrinjarov svešćić raspravlja o inspiraciji (bogoduhosti) (I. dio) i o tumačenju SP-a (II. dio). Rasprava je sažeta, možda odveć dogmatski postavljena, mislim u smislu negdašnjih dogmatskih traktata, ali pruža vrijednih spoznaja i sa stajališta suvremene biblicistike. P. Škrinjar odgovajavo je svoje rečenice, da pruži

studentima što jasniju, a opet vrlo sažetu nauku. Spominjem kao ogled: *U čemu je bit inspiracije svetih knjiga* (str. 8—10). Vrijedna izlaganja nalazimo i na str. 11—15: *Teškoće i razni pokusi (pokušaji) rješavanja nepogrešivosti svetih knjiga*. Pisac tu još voli ostati, barem didaktički, u staroj kategoriji »nepogrešivosti« (II. vatikanski govori radije o istini u Svetom pismu), pa je izlaganje više obrambeno nego pozitivno uvođenje u to kakvu i koju istinu valja tražiti u Sv. pismu i kako se ta istina nalazi. No, možda je ova »negativna« metoda didaktički jasnija i brža, iako možda manje uspješna. Pisac je, nadalje, ovdje vrlo uspješno sazeo teška poglavlja hermeneutike (str. 22—31). Čini mi se da bi barem ovo trebalo uvijek iznova čitati, jer mnogi nespo razumi katcheta i propovjednika — nespo razumi između njih i Svetoga pisma! — izviru odatle što se pre malo vodi računa o temeljnim zasada ma katoličke hermeneutike. Vrlo vrijedno poglavlje — nepoznato onima koji su teologiju svršili ranije, osobito prije »Divno afflante Spiritu« 1943 — jest: *O racionalnoj kritici Sv. pisma*. Misli se dakako na pozitivnu kritiku, ili pravije — na kritičko, zapravo znanstveno proučavanje Sv. pisma: ono obuhvaća tzv. *Literarnu kritiku* (str. 32—37, zatim *Povijesnu kritiku* (37—39) i *Tekstualnu kritiku* (o tom u 2. svešćiću str. 20 sl). Tu se ponovno vraća *pitanje književnih vrsta*, tako ključno u suvremenom proučavanju SP-a (usp. str. 12—14 i str. 33—34) itd.

Drugi svešćić vrlo je stručan i enciklopedijski sažet. Osobito je vrijedan pregled najznamenitijih modernih egzegeta (str. 1—3) i pregled povijesti svetoga teksta (20—32).

Posljednja tri svešćića obuhvaćaju, spomenuo sam, zapravo *Posebni uvod u spise Novoga zavjeta* s ogledima egzegeze odabranih poglavlja NZ-a. P. Škrinjar ide putem velikoga učitelja Kardinala Bee koji je smatrao da valja objediniti u jedinstveno izlaganje Posebni uvod s Egzegezom. Tim putem organizirana je nastava NZ-a i na našem Fakultetu. Student mora biti upozoren na važnija poglavlja posebne introdukcije, ali prvenstveno mora biti upućen u gustiranje svakog

pojednog spisa novozavjetne boguduhosti. Treći svešćić uvodi u Sinoptike (valja zapaziti dvostruku paginaciju: *Uvod* (str. 1—47) i *Izabrana egzegetska pitanja*, radije bih rekao poglavlja (str. 1—51). Uvod u Sinoptike vrlo je suh, stilski u duhu negdašnjih uvoda, ipak s mnogo uvida u suvremena strujanja i literaturu, možda odveć s apologetičkim tendencijama. Steta što P. Škrinjar, izvrstan poznavalac R. Bultmanna i drugih, nije dao iscrpniji prikaz o »Formgeschichte« i »Redaktionsgeschichte« (str. 38—42) i što se zadržao samo na obrani povijesnosti evanđelja. *Sancta Mater Ecclesia* upozorava i na vrijedan doprinos spomenutih teorija i pokušaja u produblivanju evanđeoske poruke. U 2. dijelu III. svešćića nalazimo deset odabranih poglavlja ili tema iz sinoptičkih evanđelja, npr. *Navještenje Marijino* (str. 5—11) i *Josipovo* (12—16); *Govor na gori*, gl. 5 (20—28) itd.

Istom metodom napisan je i IV. svešćić koji obrađuje ivanovske, točnije — po P. Škrinjaru — Ivanove spise. Ovaj svešćić je ipak najbogatiji, jer je Ivan miljenik P. Škrinjara koji mu je, osobito njegovim poslanicama, posvetio čitav život. Ipak, apologetski naglasci, ponekad i polemički, smetat će nekome tko bi htio, bez strahova od krivih stavova, spontano vjernički pristupiti veličanstvenom Ivanovu triptihu. Među izabranim egzegetskim poglavljima ističe se: *Prolog Ivanova evanđelja* (37—54); *O kruhu života i presv. Euharistiji* (54—66); *Isusova velikosvećenička molitva* (66—75); *Ivanova himna ljubavi* (76—84); *Veliki znak na nebu* (84—91).

Pavlove poslanice obrađene su u V. svešćiću. Taj je dio presažet, osobito u Uvodu, te premalo »uvodi« u poslanice, jer se odveć zadržava oko njih; dakle, manje »u-vodi«, a više »okolo-vodi«. Tome je vrlo teško izbjeći, ali je kod Pavla — po mome mišljenju — bolje izostaviti izabrana egzegetska poglavlja, pa i mnoga uvodna pitanja u dosadašnjem smislu, a zadržati se na proučavanju cjelokupne poruke pojedinih poslanica.

P. Škrinjar nam je dao o tom primjer za *Prvu poslanicu Korinćanima* (str. 49—90). Tu bih, ipak, volio da

su glavni naslovi pozitivniji. Zar je nužno 1 Kor 1—4 nasloviti: *Stranke u Korintu* (str. 49)? Ne bi li se gl. 8—10 mogle svestranije nasloviti: *Kršćani u nekršćanskom okolišu* (str. 65) i tako od pojedinačnog pitanja, kako je postavljeno Pavlu, usmjeriti na vječnu vrijednost ovih poglavlja u smislu *Gaudium et spes*? Vrlo je vrijedno poglavlje o karizmama (77—85), iako se P. Škrinjar osjećao pritiješnjen i satnicom a i izdavačkim problemima pa je ova tri značajna poglavlja Pavlove teologije samo šturo popratio najnužnijim egzegetskim bilješkama, ni najmanje ne upućujući koliko je to poglavljije važno u obnovi suvremene ekleziologije, osobito na temelju značajnih odlomaka II. vatikanskoga koncila. Uopće, upozorio bih i na glavnu odluku i na glavni manjak ovih svešćića, zapravo ovoga djela: odlika — informiranost, sažetost i preglednost; nedostatak — zativorenost, u tom smislu što nedostaju opći, rekao bih, teološko-pastoralni pogledi i uvidi u smislu »Spiritus Paraclitus« (EB 162 sl), »Divino afflante Spiritu« (EB 567) i »Dei Verbum« gl. VI. Ali, kako izbjeći ovim nedostacima kraj tako malo sati NZ-a u našim teologijama i kraj tako velikog zahtjeva naše publike da knjige budu kratke i jeftine? A ipak, na kraju krajeva strada vjernik koji u katehezi i propovijedi ne postaje »isхранjen Pismom, za svako dobro djelo podoban« (1 Tim 4, 6 i 2 Tim 3, 17). P. Škrinjar je u ovim svešćićima pokušao poći i putem odmjerene kratkoće i putem što dostatnije informacije. Kamo sreće da ljubitelji Riječi prionu barem uz ove stranice. Postat će gladniji i žedniji Riječi Božje i pripravniji na veća djela.

B. Duda

CELESTIN TOMIĆ, *Evanđelja Djetinjstva Isusova, Biblijsko-teološke refleksije*, izdala Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1971, str. 1—135.

Naš je narod u sadašnjem trenutku još u pustinji Prijelaza, i još nije tan manom — u pogledu biblijske literature, koju pišu stručnjaci za što